

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

DOĞAN KARDEŞ KİTAPLIĞI

Yusuf Atılgan

ekmek elden süt memeden

Resimleyen: Mustafa Delioğlu

ÜÇÜNCÜ BASKI

EKMEK ELDEN SÜT MEMEDEN

Yusuf Atılğan, 1921'de Manisa'da doğdu. Lise yıllarından başlayarak şiir ve öykü yazmaya başlayan Yusuf Atılğan, Yunus Nadi Roman Yarışmasında (1957-1958) ikincilik ödülünü kazanan *Aylak Adam* romanıyla adını geniş kitlelere duyurdu. 1973'te yazdığı ikinci romanı *Anayurt Oteli* ise 1987'de Ömer Kavur tarafından filme alındı. Çeşitli dergilerde yayımlanan öykülerini *Bodur Minareden Öte*, çocuk öykülerini de *Ekmek Elden Süt Memeden* adlı kitaplarında topladı. Yapıtlarında köy, kasaba ve kent insanının iç dünyasını yansıtmaya çalışan Yusuf Atılğan 68 yaşında aramızdan ayrıldı.

Yusuf Atılğan Ekmek Elden Süt Memeden

Korkut'a Masal
ve
Ceren'e Masal

RESİMLEYEN
MUSTAFA DELİOĞLU

Doğan Kardeş Kitaplığı - 48
— okul çağı —
ISBN 975-363-100-6

Ekmek Elden Süt Memedden / Yusuf Atılgan

1. baskı Kasım 1992
2. baskı Haziran 1994
3. baskı: 2000 adet, İstanbul, Ekim 1995

Yayına Hazırlayan: Ceyda Akaş
Tasarım: Mehmet Ulusel
Resimleyen: Mustafa Delioğlu
Ofset Hazırlık: Nahide Dikel
Yayın Koordinatörü: Aslıhan Dinç
Baskı: Altan Matbaacılık Ltd. Şti.

© Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti., 1992
Tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın
hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi, No: 285 Beyoğlu 80050 İstanbul
Telefon: (0-212) 293 08 24 Fax: (0-212) 293 07 23

KORKUT'A MASAL

Çok eskiden, deve deveyken, sinek sinekken, insanlar gemilere, uçaklara, trenlere, arabalara, köpeklerle binerken, eylül sonlarında güzel bir sabah Filiz'le Oğuz yanlarına küçük oğulları Korkut'u alıp İzmir'den Hacırahmanlı'ya, Yusuf'u görmeye geldiler. Yedi yaşındaki büyük oğulları Ongun gelmek istememişti. Dedesiyle çöp kebabı yemeye gidecekti. Geçen yıldan beri Yusuf'la arası çok iyi değildi. Kışın bir süre Ankara'daki evlerinde konukken salonda kibrit yakmasına, minderleri uçak yapıp uçurmasına, burnunu karıştırıp sümüğünün tadına bakmasına engel oluyordu.

Yusuf'un odasında oturup konuşmaya başladılar. Bu konuşmaların nasıl uzayıp gittiğini bilirdi Korkut. Canı sıkılıyordu. Odada ilgi çekici bir şey de yoktu. Birkaç kez duvarda Yusuf'un iki ağaç arasında asılmış resmini gösterip, "Bak, bunu Ongun yaptı," diye lafa karıştı ama, ya kimse aldırmadı ya da bir "ha, evet"le geçiştirildi.

Kimse onu dinlemediğine göre ne işi vardı burada? Odadan çıktı. Hayadın köşesindeki gaz tankının musluğunu açmaya uğraştı; çok sıkıydı, açamadı. Eline bir değnek alıp tatlı bir hava çalmaya başladı tankın üstünde. Şu büyükler rahat bırakmazdı insanı; içerden "Yeter!" diye bağırdı Oğuz.

Değneği bıraktı, sundurmanın altındaki kömür yığınının ince bir kömür seçip banyonun duvarına çok güzel bir resim çizdi. "Ongun bile yapamaz bunu," dedi. Gene de biri geliyor mu diye arkasına baktı, çünkü büyükler pek anlamazdı resimden. (Haklıydı. Ertesi gün Yusuf bunu görünce, "Gidi kırık, yediği halta bak şunun," dedi.)

Öteki duvara yürürken yerde kocaman bir karınca gördü; ağzına ölü bir sinek almış, kapıya doğru gidiyordu. Kömürü atıp ardına düştü. Şimdiye dek böylesine azman bir karınca görmemişti. Üstelik çok hızlı yürüyordu. Eğilip tutmak isteyince daha da hızlandı, kapının altından çıktı.

Korkut da kapıyı açıp sokağa çıktı. Karıncaya yetişip diz çöktü, elini uzattı, ama tutamadı. Emekliyordu artık; kötü bir niyeti yoktu aslında, bu görülmemiş karıncayı eline alıp pencere camlarında tuttuğu sinekler gibi yakından inceleyecek, gerekirse "bakalım ne yapacak," diye birkaç bacağına koparıp yere bırakacaktı gene. Ama ne bilsin karınca, can derdine düşmüş, ağzından sineği atmış, koşuyordu.

O önde öteki arkada köşeyi döndüler. Korkut birden durdu: Burnunun dibinde sarı bir yığın vardı. Doğrulup kalkarken baktı, iri yarı bir köpekti bu; kaçamadı, dondu kaldı orada. Köpek yattığı yerden gözlerine bakıyordu Korkut'un, kuyruğunu üç kez ağır ağır yere vurdu, - Ne var korkacak? dedi.

Korkut yutkundu, diliyle dudaklarını yaladı.

— Ko... korkmuyorum, dedi.

— Niye emekliyordun öyle?

— Karıncayı... şey... karıncaya bakıyordum.

— Nerelisin sen?

— İzmir'den geldik.

— Şu araba sizin mi?

— Anneannemin.

— Baban hızlı sürer mi?

— Oğuz mu? Oğuz bilmez. Filiz kullanır.

– Neden anne, baba demiyorsun onlara?

– Ogun da demiyor.

– Kim bu Ogun?

– Kardeşim. İki yaş büyük benden.

Köpek başını salladı, "Şaşılacak şey," diye mırıldandı. Şaşılacak bunca şey varken köpeğin buna şaşmasına şaşıtı Korkut.

– İnsan gibi konuşuyorsun sen, dedi.

Köpek sinsi sinsi çevresine baktı, kimseler yoktu. Günün bu vakti hemen herkes ovada olurdu.

– Başkalarıyla konuşmam, ilk seninle konuşuyorum. Adın ne senin?

– Korkut. Ama "Cukcuk" diyor Yusuf.

– Şu bizim suratsız komşu mu? Bana da "Sarışın" der. Erkek olduğumu bilmezmiş gibi "ne haber Sarışın," der yanımdan geçerken.

– Senin adın ne?

Köpek duraksadı, Çoban köpeğiymiş Sarıbaş'tı adı, ama şimdiki sahibi nedense "Ayıcık" diyordu.

– Sarıbaş dersin bana, dedi.

Sarıbaş ağır ağır kalktı; bacaklarını yaydı, kuyruğunu dikti, gerindi. Sonra da kocaman bedeninden umulmadık bir çeviklikle silkinip Korkut'u toza boğdu.

– Eh, bu iş de oldu.

Korkut hangi işin olduğunu anlayamadı ama, gözünü ovuşturduğu için, köpek alınmasın diye gönül alıcı bir şey söylemek istedi.

– Tüylerin ne güzel senin.

– Kollarım demek istiyorsun. Gençliğimde görecektin beni. Eskiden çoban köpeğiymiş ben...

Bütün yaşlı hayvanlar gibi hayatını anlatmaya başlayacakken durdu. Sırası değildi şimdi. Başını uzattı,

– Dokunmak istersen dokun, dedi.

Korkut başına dokunurken köpek elini yaladı. Birden elini çekti.

– Özür dilerim, alışkanlık, dedi köpek.

Korkut konuyu değiştirmek için sordu:

– Niye kulakların yarım senin?

– Ufakken kestiler yarısını. Dedim ya, çoban köpegiydim ben.

– Hep keserler mi?

– Keserler.

– Neden?

– Yağmurlu gecelerde kulağına su kaçsın da uyu-masın diye. Çoban köpeği dediğin, gece uyumayacak. Kurt iner sürüye. Yatarken kulağı açık olmalı.

– Hep burada mı yatarsın?

Sarıbaş, burnuyla Yanar'ın araba kapısı altındaki su akağını gösterdi.

– Sıcak havalarda şurda yatarım. Hava güzel bu-gün. İstersen sırtıma bindirip kırlarda gezdireyim se-ni.

– İsterim.

Yüreği çarparak bir adım attı, ama Sarıbaş dur-durdu:

– İçeri git de söyle, merak etmesinler.

– Şimdi gelirim, dedi Korkut.

Koşup avluya girdi. Oğuz'a soracaktı elbet. Çocuklar istedikleri bir şeyi yaptırmak için kime nasıl davranılacağını, neyi kime soracaklarını bilirler. Oğuz'un bir gün fakültenin üçüncü katındaki çalışma odasının penceresinden çıkıp bir karış enindeki çıkıntı üstünde duvara tutuna tutuna yürüyerek yandaki odanın penceresini çaldığını, odadaki üç arkadaşının şaşkınlıktan bir süre yerlerinden kalkamadığını, ayrıca çatı katındaki dairelerinin terasında arasına demir parmaklıklar arasındaki daracık beton korkulukların üstüne uzandığını herkes bilirdi. Filiz "Yapma n'olur," dedikçe "Çok rahat burası," demişti...

Odaya girdiğinde yüzü al aldı. O sıra konuşmakta olan Yusuf'un sesini bastırmak için bağırdı:

- Oğuz, beni sırtında gezdirecek köpek.
- Köpek mi? Sırtında mı?
- Evet. Kendisi söyledi. Gidiyim mi?
- Köpeklerle konuştun demek?
- Evet.

Güldüler. Palavracılıkta ün salmıştı Korkut. Filiz sordu:

- Nasıl bir köpek bu?
- Na böyle (kollarını açtı), kocaman sarı köpek.
- Ha evet, komşunun köpeği. Zararsız hayvandır. Çocukları pek sever. Kuyruğunu kulağını çekerler de hırlamaz bile, dedi Yusuf.

– Noo'lursun Oğuz, gidiyim mi?

– Git de oyna, dedi Oğuz.

Fırlayıp çıktı odadan, Sarıbaş'ın yanına döndü.

– Ne dediler?

– Git, dedi Oğuz.

– Bin öyleyse sırtıma.

O güne dek evlerinin salonunda arasıra ellerini yere dayayıp diz çöken Ongun dışında bir sünepe eşeğe bile binmemişti Korkut. Yaklaştı.

– O yandan değil, soldan bineceksin.

– Neden?

– Usuldendir bu.

Bir bildiği vardı anlaşılan. Arkasından dolaştı, boynuna tutunup bacağına kaldırdı sırtına koydu. Ama çok yüksekti, binemiyordu. Sarıbaş biraz eğildi, "Sıçra," dedi. Sıçradı, öte yana düştü. Kalktı.

– Bir yerin acıdı mı?

Sağ dirseği acıyordu ama "Hayır," dedi. Üstelik Sarıbaş'ı inandırmak için kıkır kıkır güldü. Gene arkasından dolaştı; boynuna tutunup, sağ bacağına sırtına koydu, sıçradı bindi bu kez.

– Bayağı varmışsın, dedi Sarıbaş.

Korkut anlamadıysa da sesini çıkarmadı. Yüreği çarpıyordu. Köpek sırtında olağanüstü bir serüvene çıkarken... Off, köpeğin bel kemiği kıcını acıtıyordu.

– Hızlı gideceğiz. Boynuma sarıl. Bacaklarını sık. Tamam.

Sarıbaş, şöyle bir yaylandı, tırısı kalktı, hemen hızlandı. Kısadan kır yoluna vurdu... Köyün Cumhuriyet alanından geçse birkaç aylak berber, kahveci, bakkal “Hoşt ulan, önleyin be, çocuğu kaçırıyor bu hınzır,” falan diye bağırıp ortalığı ayağa kaldırırlardı çünkü. Bir de yılın bu vakti, köyün üst başındaki yayvan tepeler تنها olurdu; herkes ovada pamuk toplardı.

Yel gibi geçtiler fırının önünden. Korkut gözlerini yumdu, büzüldü; kulakları uğulduyordu. Köyün bir ucunda elinde testi çeşmeden eve dönen bir kocakarı köpeğin sırtındaki çocuğu göremedi. “Amanın, kudurmuş mu bu köpek,” dedi. Koca kanala varmadan kır bekçisi Hasan’ın yanından geçtiler hızla; o da göremedi çocuğu. “Hobraaa, elime bir geçirirsem seni!” diye bağırdı.

Bu kır bekçisi, kimi alık köpekleri “kuçu, kuçu; nah, nah, nah” diyerek, ya da bir parça kuru ekmekle kandırarak tutar, kuyruklarına teneke bağlardı.

Kır bekçisi Hasan’ın dayısı Hasan da bir zamanlar kır bekçiliği yaptığından ve köpeklerin kuyruklarına teneke bağladığından, “Oğlan dayıya çeker” sözünün ilkin bu örneğe dayanarak ortaya atıldığı söylenir.

Uzatmayalım... Sarıbaş kanalı geçince Korkut’u düşürmemek için az yavaşlayıp yarım sağa saptı. Niyeti karşıki tepelerden birine çıkıp, çocuğa köyü yu-kardan göstermekti. Köpek de olsa, “Bu gidenlikte bizim köyün üstüne yoktur,” diyen köylüler gibi, o da köyüne düşkündü. Korkut gözlerini açtı. Kulaklarının uğultusu azalmıştı. Arkalarından inceden bir köpek havlaması duyuluyordu ama, Sarıbaş’ın arkasından havlayarak koştu; arayı açık tutuyor, pek sokulmuyordu. Sonra, ne olur ne olmaz diye durdu. Bu koskoca köpeği önüne katıp kovalamanın verdiği yücelikle

kabarıp başını havaya dikti, bir kez daha "hav, hav," dedi, döndü.

Sarıbaş bir şeyler söylüyordu ama pek anlaşılmıyordu: Kamalı'nın... zeytinlik... sa satıldı... bu tepe..."

İki yanından ağaçlar gelip geçiyordu. Gittikçe seyrekleştiler. Bayıra sarınca bir ahlat ağacının yanından geçtiler. Bir başkasına yaklaşıncı Sarıbaş yavaşladı, durdu.

— İn de ağacın dibine otur, dedi.

Karşıdan anızı tozata tozata bir köpek geliyordu koşarak. Korkut indi. Bacakları uyuşmuştu; güçlkle iki adım atıp ağacın dibine çöktü.

— Korkma sakın, dedi Sarıbaş.

Dönüp boz köpeğe doğru seğırtirken yeri göğü inleten bir sesle iki kere havladı. Boz köpek de havladı, yavaşladı; yirmi adım ötede karşılaştılar. Onun da kulakları kesikti. Sarıbaş daha boylu posluydu ama öteki de dinçti, besliydi; günde üç öğün doyasıya yal yediği belliydi. Kuyrukları havada, başları yan yana, dişlerini göstere göstere bir süre havlayıp hırлаştılar. Köpekçe konuştukları, daha doğrusu sövüştükleri için sözleri anlaşılmıyordu. Boz köpek gençti, gözüpekti ama Sarıbaş'ın da bunca yıllık ustalığı vardı. Bu ace-mi çaylağın bunları öğreninceye dek daha bir fırın ekmek, yüz leğen yal yemesi gerekirdi.

Sarıbaş, hasmını yıldırmaq için, arka ayaklarının bir sağıyla bir soluyla birkaç kez yerden toz kaldıra kaldıra eşindi. Hemen etkisi görüldü bunun: Boz köpek korktuğunu belli etmemek için dişlerini daha sert çarptı, daha yüksekte hırladı. Korkut yanlış yorumladı bunu, "Sarıbaş'ı ısıracak şimdi," diye düşündü, ağlamaya başladı. Bu yüzden mi, yoksa tam o sıra bu çeşit hırлаşmalarda insanların "ulan aşagılık köpek" dedikleri gibi boz köpek de "ulan aşagılık insan" dedi de Sarıbaş'ın kanına mı dokundu nedir, birden dişlerini hasmının sol kulağına geçirip sırtına at-

layıverdi. Boz köpek yıkıldı, debelendi, bağıra çağıra, yarım kulağının yırtılması pahasına bu güç durumdan kurtuldu. Biraz geriledi ve fırlayıp Sarıbaş'a saldırdı.

Ne de olsa eski kulağı kesiklerdendi Sarıbaş, bekliyordu bunu. Yana çekilip sağ pençesiyle hayvanın kafasına vurdu. Boz köpek kendi hızıyla burnu üstü kapaklandı; kalkmaya davrandı. Sarıbaş üstüne atlayıp bu kez ağzıyla ensesinden kavradı, bir sağa bir sola büktü. Boz köpek acı acı bağırdı, debelendi; doğrulup kırırdamadan durdu. Yenilgiyi kabul etmekte bu. Sarıbaş bıraktı. Köpek kaçıp oldukça ilerde durdu. Başını dikip bir daha hırladı ama, öteki üstüne yürüyünce kuyruğunu apış arasına kıştırıp bir solukta yamacı aştı. Sarıbaş bir nâra atıp döndü. Yanına geldiğinde Korkut gene ağlıyordu. Soluğunu düzeltip sordu:

– Niye ağlıyorsun Cukcuk?

– Çişimi etmişim. Filiz kızacak, dedi.

Korkut sustu, burnunu çekti.

– Zarar yok, kurur şimdi.

– Isırdı mı seni?

– Yok canım, şuramda bir sıyrık var yalnız.

– Öpeyim de geçsin, dedi Korkut.

Bu söz de çok dokundu Sarıbaş'a, pürüzlü bir sesle,

– Hiç ağlama emi? Gülerken senin kadar güzel, ağlarken senin kadar çirkin bir çocuk görmedim ben, dedi.

Korkut güldü.

– Yusuf da öyle diyor, dedi.

“Hay Yusuf’un...” derken durdu. İlerde nasıl olsa sövmeyi öğrenecekti ama ilk ondan duysun istemedi. Bunun yerine,

– Biraz dinlenelim de yola çıkarız, dedi.

– Çok mu yoruldun?

– Eh, oldukça.

Sarıbaş yan yatıp ön ayakları arasındaki sıyrığı yalamaya başladı.

– Niye yalıyorsun? diye sordu Korkut.

– Çabuk geçer böyle.

– Neden kavgaya ettiniz onunla?

– Ağasınınmış buralar, geçemezmişiz. Belki duymuşsundur, köpeklerin insanlara yakın olduğu söylenir. Yabancı düşmanıyız biz... Neyse, bırakalım bunları. Hadi bin sırtıma da gidelim.

Kalktılar. Korkut, Sarıbaş'ın boynuna tutunup sırtına atladı.

– Nereye gidiyoruz? diye sordu.

– İlerdeki şu tepeye. Köyü görürsün ordan.

Sarıbaş deminki kadar hızlı koşmuyordu. Önünden iri bir tarla sıçanı fırladı; ardına düşmedi. Korkut da gördü sıçanı, "Bu köyde her şey kocaman, diye düşündü. Büyük bir karaağacın yanından geçtiler. Yamacı aşır düzlüğe vurdular. Sürülmüşten gitmemek için artık yol boyunca koşuyordu Sarıbaş. Hacı Salımanların tarlasında traktörle çift süren Danacının İsmail'i görünce "Sıkı tutun," dedi Korkut'a; hızlandı.

Danacının İsmail, köyün tanınmış avcılarındandı. İşe giderken belki önüne sapkın bir çakal, bir tavşan, bir keklik çıkar diye, çiftesini yanında götürür, bir gözüne saçma bir gözüne kurşun sıkılardı. Sarıbaş'ı uzaktan çakal sandı; motoru durdurup yanındaki tüfeği aldı, yere atladı. Önünden hızla geçerken köpeği tanıdı ama sırtındaki tümseğin ne olduğunu anlayamadı, "Ulan bu ne iş, deyip tüfeği doğrulttu. "Bir-iki saçma gönderelim şunun kışına," dedi ama aceleyle yanlış tetiği çekti. Tam o sıra Sarıbaş bilmeden biraz yana kaymıştı, yoksa Danacının İsmail'in attığını vuramaması olacak şey değildi.

Sarıbaş öylesine hızlanmıştı ki nerdeyse karnı yere değecekti koşarken. "Bunun ardından kurşun yetişmez," dedi İsmail. Oysa namludan ayrılan kurşun Sarıbaş'la Korkut'a yetişmiş, geçmiş, az önlerinde gidi-

yordu. Kurşunun hızı azalmaya başlayınca bir hizaya geldiler. Korkut'un iki karış solundaydı; iriceydi, yuvarlaktı, güneşte pırıl pırıl parlıyordu.

– Ne güzel kurşun, di mi? dedi Korkut.

Sarıbaş yan gözle bakıyordu kurşuna.

– Uzan da aliver istersen, dedi.

Korkut elini uzattı, aldı. Sıcaktı. Ağzına götürdü, ısırıldı. Dört dişinin izi kaldı üstünde. Bu yumuşak, zararsız nesne mi öldürecekti sarıasmayı, karamkeyi, gökçeliyi, alaca cereni, insanı? Sokakta oyuncak tüfeklerle “fiyu, fiyu” diye birbirlerine attıkları havadan kurşunlar gibi bir şeydi bu. Kaldırıp yere attı. Olacak işte, o sıra bir arpa tanesi yüklenmiş yuvasına giden bir karıncanın üstüne düştü kurşun, ezdi.

Az sonra tepeye vardılar. Yan yana durup uzak-tan köye baktılar. Sararmaya başlamış ağaçlar arasında evlerin damları, yüksekçe yapıların pencereleri görünüyordu yalnız, dövülmüş topraktan kol duvarları, tozlu sokaklar görünmüyordu. Korkut yanında, arka ayakları üstünde oturan Sarıbaş'ın omzuna elini koydu.

– Ne güzel köy, di mi? dedi.

Sarıbaş bu uzun kirpikli oğlanın yanağını yalamak istedi birden, ama kendini tuttu. Çevresine baktı. Batıda, Menemen boğazında kara bulutlar kabarıyordu. Sağdaki yayvan tepelerden bir esinti gelip geçti.

– Bu tepelerin ağzı dili olsa da söylese, dedi.

Korkut aşağılara, kanalın alt başında köye yakın, çevresi ağaçlı, koyu yeşil küçük bir tarlaya bakıyordu. Bir ucunda üstü kiremitli bir ev vardı. Elini uzattı,

– Şurası ne Sarıbaş? diye sordu.

– Neresi?

– Şu yeşil yer.

– Bahçıvan Selim'in bahçesi.

– Gidelim mi oraya?

– Gidelim.

Dört ayağı üstüne kalktı. Korkut sırtına binince ağır ağır indi tepeden. Başıyla bir sel yarığının ötesini gösterdi.

– Bir gece şurda boğuşmuştuk bir kurtla, dedi.

– Ne oldu sonra?

– Kaçtı.

– Niye şimdi çoban köpeği değilsin?

– Atıldım. Rengim yüzünden.

– Anlamadım.

– Sarı olduğum için atıldım. Koyunlar kendi renklerinden köpek istermiş. Ya ak olacak, ya da boz. Ağa söyledi. Benden ürkerlermiş. Sabri kâhya, “Koyun kısmının iyiye kötüye akli ermez. Sarıbaş yetişeli kurda koyun vermedik,” dedi. Ama ağa dinlemedi. “Verin birine, gitsin,” dedi. Yanar’a verdiler. Ağzıma ağızlık taktılar, boynuma ip bağladılar. Yanar’la oğlu ite kaka, sürükleye sürükleye götürdüler. Giderken çoban Sülo ağladı. İlk günler çok güçlü. Sonraları alıştım. Köpek kısmı nelere alışmaz ki.

Sustu. Korkut üstelemedi. Selim’in bahçesine varmışlardı o sıra. Sarıbaş evin uzağındaki bir dönümlük lahana kesiğinden girdi bahçeye. Selim öfkeli adamdı, bahçesine de çok düşküdü. Korkut indi,

– Bunlar ne? diye sordu.

– Bilmiyorum.

Lahanaydı bunlar, ama gündüz olduğu için yapraklarını açmışlar, sere serpe toprağa yayılmışlardı.

– Yatak gibi, ne güzel! dedi Korkut.

Birinin üstüne uzandı, yerleşti.

– Çok yorulmuşum, dedi.

Sarıbaş toprağa yattı; başını ön ayaklarının arasına koydu. O da yorulmuştu. Kafası eski günlerdeydi: Sabri kâhyanın kulaklarını kesişi, omzunu kurt dalmış bir dişi köpek, geceleri koyunların teneke çanları, ağılda iki koçun kıyasıya dövüşü, kurt kokusu, yal kokusu, yalık köpek kokusu, insan kokusu, bir tilkiyi

çatlatıncaya dek kovalayıp, çoğu geceler tepelerde koşan çoban Sülo... Birden anlatmaya başladı:

— Bu çoban Sülo eğri bacaklı, kısıdan bir adamdı. Sallana sallana yürürdü; düşecek sanırsın. Eskiden köyün sığırını güderken Ömer ağa sürüye çoban almış. Yuvarlak yüzlü, ufak gözlü bir adam. Daha ben kabaca bir enikken konuşurdu benimle. Çobanlar yalnızlıktan koyunlarla, köpeklerle konuşurlar. Sabri kâhya da konuşurdu. Bir gün 'Ulan tüyü bozuk, anlarmış gibi dinliyorsun insanı,' dedi. 'Dinler kerata' dedi Çoban Sülo. Geceleri sürüyle çıkmaya başladığında üç köpektik; ara sıra sürüden ayrılan koyunları çevirirdik. O sıralar her gece peri kızını görüyordu Sülo. Kız görününceye dek boyuna onu anlatırdı bana. Bütün gece ardından koşturur, yanına yaklaştırmazmış. O durunca kız da dururmuş. "Bizim kız, elim eline değsin yeter," dedikçe gülermiş kız; "gel," dermiş. Sülo koşunca o da koşarmış; hep yirmi adım ilerde. Sabaha karşı kaybolurmuş. Sabahları kan ter içinde dönerdi. Ağıla varınca pösteğinin üstüne atardı kendini, uyurdu. Ertesi gece gene. Anlatırken birden susar karanlığa bakardı, "Gördün ya Sarıbaş, geldi işte," derdi. Hiç bir şey göremezdim, ama üzülmesin diye kimi geceler kısaca havlardım. "Sus be sarı domuz, havla mı dedik; korkutacaksın kızı," derdi. Yürürdü sonra: "Sürüye iyi bak." Bir gece arkasına düştüm. Koşuyor, duruyor, bir şeyler söylüyordu. Arada tökezliyordu. Tepeleri aştık. Gece yarısında beni gördü, bağırdı: "Sürüye dön alçak, yardım mı istedik senden!" Sonraları dayanamadı. Geceleri kızı görünce arkasını dönüp oturur, kaval çalardı. Arada bir gene kızın ardından koştuğu olurdu ama, çoğu geceler kaval çalardı sabaha dek. Hep aynı ses...

Sarıbaş başını kaldırıp baktı. Korkut uyumuştı. Gene ön ayaklarının arasına koydu başını, uyudu. Tam o sıra kara bir bulut çöktü ovaya; her yer karardı. Lahanalılar akşam oldu sandılar; tekdüze, ninni gibi

bir çıtırtıyla yapraklarını toplamaya başladılar. Uyku-
sunda birisi üstünü örtüyor sandı Korkut; bacaklarını
topladı, büzüldü. Lahana, çocuğu yapraklarıyla güzel-
ce örttü, sardı; yusuvarlak kocaman bir lahana oldu.

Derken gök gürledi. Sarıbaş gözlerini açıp doğrul-
du. Akşam mı olmuştu? Korkut'u göremeyince telaş-
landı. Havayı kokladı: Yakınlarda değildi. Lahanala-
rın aydınlıkta açılıp karanlıkta kapandıklarını bilmi-
yordu. Bağırды, havladı. Bahçıvan Selim, köpeğin se-
sini duyunca evden çıkmış, lahana kesigine geliyordu.
Yerden bir tarla topacı aldı, fırlattı. "Ne işin var orda
rezil, dedi. Kovmasa da gidecekti Sarıbaş; çocuğu
bulup eve götürmesi gerekti. Yola atlayıp köye doğru
koştu.

Selim lahanaları kapanmış görünce güldü. "Hava-
dan aldanmış bunlar," dedi. Gökyüzü kapkaraydı.
Korkut'u saran lahananın yanında durdu, birkaç kez
şap şap okşadı. "Hele yavru, nasıl da büyümüşsün
böyle," dedi. Cebinden bağ bıçağını çıkarıp toprağın
içinden lahananın kökünü kesti, yana çevirdi. Artık
hiçbir zaman açılmazdı. Büyüklerinden dokuz laha-
na daha kesti.

Birden yağmur boşandı. Selim başını kaldırıp
"Ver Tanrım, ver," dedi. Lahanaları kıyıya topladı.
Koşarsa yağmur kesilecekmiş gibi, ağır ağır yürüdü
eve doğru.

Evin hayadında karısıyla büyük oğlu yağmura
bakıyorlardı. Kızıyla küçük oğlu gündelikle pamuk
toplamaya gitmişlerdi. Hayada çıktığında üstü başı ısl-
aktı. Yağmur durdu. Karısıyla oğluna "Gidi reziller,"
dedi. Sanki onlar durdurmuştu yağmurunu. Gökyüzüne
baktı: Hava açacaktı. Odaya girerken oğluna, "Katırı
arabaya koş. Millet işi bırakıp döner şimdi. Lahana
indirelim köye," dedi.

Gelelim köye... Kara bulut köyün üstüne çöktü-
ğünde Filiz odadan çıkıp,

— Korkuut! diye bağırды.

Sokakta birkaç çocukla arabayı seyreden yılışık bir komşu kızı,

– Korkuut, diye yansıladi.

Filiz, Korkut'un sesi sandı.

– Şımarıklık etme. Neredesin sen? dedi.

Sokaktaki kız bağırdı,

– Bu-ra-da-yım.

Filiz bunu “arabadayım” anladı. Odaya dönüp “arabadaymış,” dedi. İnince arabanın kapılarını kilitlediğini unutmuştu.

Gelelim Sarıbaş'a... Korkut belki bu yoldan gitmiştir, diye köye koşuyordu Sarıbaş. Ama kokusu yoktu. Gene de köyün kıyısına kadar geldi. Rastladığı köpekleri korkutmaktan hoşlanan Sakallının Recep o sıra eve gidiyordu. Ayaklarını tapır tapır yere vurup, “Tutun beee!” diye bağırdı. Sarıbaş öfkeyle ona döndü. Recep eğilip yerden taş alıyormuş gibi yaptı ama, bu dümeni yutmadı Sarıbaş; saldırıp baldırını ısırdı. “Yandım anam,” dedi Recep.

Sarıbaş geri dönüp, geldiği yoldan kırlara doğru koştu. Bahçenin yanından geçerken Selim oradaydı; eğilip kalkıyordu. Durmadı, tepelere doğru hızlandı. Burnu havadaydı ama Korkut'un kokusu yoktu. Birden yağmur boşandı. Artık umutsuzca bir koşuştu bu; koku alamazdı. Geceleri çoban Sülo'nun tepelerde koşuşunu anlıyordu şimdi. Derken yağmur kesildi. Sarıbaş ıslaktı, yorgundu, ama koşuyordu.

Yukardaki kara bulut parçalanmaya başladı. Hava açıldı. Ardından havlamalar duydu. Başını çevirip baktı. Üç köpek geliyordu üstüne, üçü de çoban köpeği. Birini tanıdı: Sabahki boz köpekti bu. Sarıbaş dövüşecek durumda değildi. Durup kuyruğunu apış arasına kısırdı, büzüldü. Yenilgiyi baştan kabul ediyordu; ama köpekler saldırdılar. Sarıbaş yıkıldı. “Köpek kısmında düzen bozulmuş,” diye düşündü, kıpırdamadı. Boz köpek boyun damarına geçirdi dişlerini,

hırlaya hırlaya kopardı. Doğrulduğunda leş yemiş gibi burnu kanlıydı.

Gelelim lahanaya... Selim'in oğlu katırı arabaya koşmuş, kesiğin yanına, yol kıyısına çekmişti. Baba-oğul lahanaları arabaya taşıdılar. Selim kocaman lahanayı sona bıraktı; sallana sallana arabanın yanına getirdi, oğlunun yardımıyla ötekilerin üstüne koydu.

– Lahana görsün reziller, dedi.

Selim arabanın arkasına, oğlu önüne bindi. Yola çıktılar. Köyün kıyısındaki ulu melengicin yanında sağanaktan su birikmişti; katır titizlendi. Oğlan inip katırı yedeğinde geçirdi sudan. Sokakta oynayan birkaç çocuğun önünden geçerlerken biri,

– Selim'in katırı

Bahçeyi batırı, dedi.

Selim "Gidi reziller!" diye bağıırıp arabadan atlayacakmış gibi yaptı; çocuklar kaçıştılar. Köy içine varınca arabayı koca çeşmenin ötesindeki kaldırımın yanına çektiler. Sağnaktan sonra tarlalarda işi bırakıp köye dönmüşlerdi. Kahvelere, dükkânlara girip çıkanlar vardı. Herkes öğle üstü çöken karanlıktan söz ediyordu. Selim arabadan atladi;

– Turfanda lahana, lahanaya bak lahanaya! diye bağırdı.

Birkaç kişi arabaya yaklaştı. Şuna buna takılıp kızdıran, bu yüzden dazlak kafasına vurulan tokatlara, sırtına inen yumruklara kılını kıpırdatmadan dayanıp, "Bana mı vuruyo?" diye sorarak herkesi güldüren Çerkez Memedali, kocaman iki tokat attı;

– Bu nasıl lahana Selim? Neyle büyüttün bunu? diye sordu.

Katırinkiyle birlikte ev halkının kakalarını da bahçeye döktüğünü söyleyip Selim'i kızdırırdı.

– Git ulan eşek hırsızı, dedi Selim.

Çerkez Memedali yanındaki kısa boylu, yaşlıca adama dönüp sordu:

– Bana mı dedi?

Gülüştüler. Selim üstüne yürüyünce kaçtı. Bu kısa boylu, yaşlıca adam yıllar önce bir yaz günü harmandan buğday çuvallarını arabaya yükleyip eve getirdiğinde, karısı “bunlar benim tarladan mı?” diye sorduğu için artık karısının tarlalarını işlemeyen Arnavut Mustafa’ydı.

— Lahana çok kocaman, dedi.

Tarlasının hendeğindeki bir kavağı kökünden kesip devirdikten sonra budayacağına, nedense, önce elinde balta, kavağın tepesine çıkıp, dallarını budaya budaya aşağı indirdikten sonra kesip devirdiği için adı “Koca Kavak” kalan Hasanali,

— Evet, kocaman, dedi.

Köye dışardan iç güveysi geldiği için çiftçilikten anlamadığı, pulluk ayarlamayı bilmediği, bağ sürerken sık sık çiziden çıkan beygire “yapma be hayvan” diye yalvarıp ağladığı söylenen uzun boylu Filiz Mehmet,

— Doğru, kocaman, dedi.

Delikanlılığında kız kardeşini Tanrının emriyle isteten bir oğlanla “kardeşimde gözün varmış” diye kavga eden, evlendikten sonra karısını bayramlarda bile kapıdan dışarı çıkarmayan Hacı Selman’ın Hüseyin.

— Bu lahana çok büyük, dedi.

Ufaklardan birini aldı, parasını verip gitti. Bahçıvan Selim,

— Ha bereket. Lahanaya gel! diye bağırdı.

Yeni gelenler oldu. Arabanın yanında toplanıyorlardı. On yaşında körüklü çizme giymeye başlayan, ilkokuldayken öğretmenleri güreşe çağıran, sarhoş olunca kahveye girip zorla çay ısmarlayan, pamuk sulama yüzünden bir akrabasıyla tutuştuğu kavgada dayak yediğini saklamayan Bilgin Efe,

— Vay be, dedikleri kadar varmış, dedi.

Bir gün kahvede tavla oynarken paçasından girip bacağına tırmana tırmana yukarlara çıkan, ürkmüş

bir sıçandan kurtulmak için kahvenin ortasında hop-
laya zıplaya pantolonunu çıkaran Kocakafa Sali,

– Evet, çok büyük lahana, dedi.

Karısından sık sık dayak yediği söylenen ve karı-
sının adıyla “Fatmanın Kadir” denen ağır bir adam
hiçbir şey söylemedi. Arabaya yaklaşıp bir lahana al-
dı eline, Selim’e baktı.

– İki lira ver yeter, dedi Selim.

Adam parayı verip yürüyünce Memedali,

– Karının kafasına at şunu da iyi pişirsin, dedi.

Uçan kuştan bile kuşkulanan iri yarı Koca Ahmet
yanında duran birinin kulağına bir şey fısıldadı. Kim-
se duymadı. Yüksek sesle konuşmazdı hiç; “bu gün
hava güzel” bile diyecek olsa yanındakinin kulağına
eğilip söylerdi.

Her günkü olayların geçmişte bir benzerini bulup
inceden inceye, uzun uzun anlatan Uzun Satılmış ye-
ni gelmişti. Lahanaya baktı, anlatmaya başladı:

– Çocukluğumda bunun gibi bir lahana gördüy-
düm. Dişimin ağrıdığı gündü. Bubam dışardan geldi,
dama doğru yürüdü. Buba dedim, hee dedi, dişim acı-
yo dedim, çok mu dedi, çok dedim, çürük mü dedi,
çürük dedim, tuz bastın mı üstüne dedi, bastım de-
dim, berber Rıza’ya gidelim de...

Uzun Satılmış’ı kimsenin dinlediği yoktu. İçerde
dışarda, her fırsatta köyünü öven Kâmil Çavuşun
Nazmi,

– Yakın köylere haber salın, gelip görsünler Ha-
cırâhmanlı’da nasıl lahana çıktığını, dedi.

– Çıkar, çıkar, dedi birkaç kişi.

– Lahanaya gel! diye bağırdı Selim.

Topluluğu uzaktan görenler; “ne var ki orda,” de-
yip yürümüş, arabanın çevresinde büyük bir kalabalık
toplanmıştı. Nerdeyse köyün bütün erkekleri, çocuk-
ları oradaydı. Öğleye doğru çöken karanlıktan artık
kimse söz etmiyordu. Ufarak lahanaların hepsi satıl-
mış, yalnız o kocaman lahana kalmıştı arabada.

Yeni gelenlerden biri, kâğıt oyunlarında yenilme-ye başlayınca kızıp eline göre oyunun kurallarını de-ğiştiren, karanın ak akın kara olduğunu, yani her şe-yin aslını bildiği için genç yaşta saçları ağarmış Hafı-zın Abdullah,

— Bu lahana büyük değil, dedi.

Gülüştüler. Abdullah'ın yüzüne kan yürüdü, göz-lerini açtı,

— Ne gülüyorsunuz be, büyük değil işte. Bundan büyüğü olur! diye bağırdı.

— Sen gördün mü?

— Görmedim ama olur.

— Olur, olur, dediler.

— Olur elbet.

Öfkeyle yürüyüp gitti. Çocukluğunda bir gece so-kakta yavrulu tavşan gördüğü için karanlıktan kor-kan, geceleri yanında bir komşu olmadan kahveden eve gidemeyen, dediğine karşı çıkan biri olursa he-men “cepler konuşsun” deyip bahse giren, her tartış-mayı kazanan ve her zaman her yerde haklı olan Taş-çının Hayri.

— Bu lahana yirmi kilo gelir, dedi.

Çok konuşmanın sık sık zararını çektiği halde bir türlü uslanmayan, her söylenen ve yapılanın olumsuz yanını gören Horoz Ali,

— Yirmiden fazladır, dedi.

— Değildir.

— Fazladır.

— Cepler konuşsun. Bahsa var mısın?

— Varım.

— Bir şişe rakısına.

— Oldu.

Kimileri “fazladır”, kimileri “değildir” diyordu. Önüne gelene selâm vere vere dili alıştığı için arasına şaşırıp sokak kapısı önünde oturan bir iki yaşında ço-cuklara bile “selâmın aleyküm” diyen, her topluluğa karışan, her zaman herkese yardıma hazır Kilidin

Hayrullah koşup karşiki uncudan kantarı getirdi. Lahana'yı çektiler, yirmi iki buçuk kilo geldi.

— Sökül bakalım rakı parasını, dedi Horoz Ali.

Hayri parayı verirken seyredenlerden birkaçı “iyi oldu”, “öğrensin hep bahsa girmeyi”, “nasıl oldu da kaybettin” dediler. Hayri gülümsedi.

— Kaybettim ama ben kârlıyım, dedi.

— Kârlı mısın? Nasıl kârmış bu?

— Anlamazsınız siz, deyip yürüdü.

Anlamazlardı elbet. Yaz başında Sakallının Recep'in yenicesini sürüp yüz lira aldığını, ya da geçen kış tavlada iki şişe rakı kazandığını bilmiyorlardı.

Anasına tek odalı evini sattıramadığı için, bir gün “kendimi asıcam” diye evden çıkıp bakkaldan veresiye ip alan, yolda rastladığı birkaç kişiye kendini asacağını söylediğinde bunlar “sen bilirsin” ya da “iyi edersin” deyince bu işten cayan, köyün tanınmış ay-yaşlarından Yalama Sait dudaklarını yalayıp,

— Lahana büyük ama bir şeye yaramaz, dedi.

— Neden yaramazmış?

— Çok büyük de ondan. Ne yemeği yapılır, ne sarması.

Doğruydu. Yarım saattir bir alıcı çıkmamıştı. Yukarda sözü geçen Danacının İsmail,

— Dört eşek doyar bununla ama Kel Pelvan doymaz, dedi.

Gülüştüler. Bu Kel Pelvan geçen kış bahse girip dört kilo lokumu yemiş, sonuncusunu iki parmağıyla tutup lokum parasından başka on lira da diş kirası verecek olan Necati'ye uzatmış, “Şunu ye de ağzın tatlansın,” demişti.

Doğmadan babası öldüğü için biraz şımarık büyüyen, iki üç haftada bir anasının akşam yemeğine çağırdığı hocaların önünde ağzını temiz suyla çalkalayıp içkiye tövbe eden İbrahim oğlu İbrahim,

— Manisa'da turşucu Bekir alır belki, dedi.

Her kafadan bir ses çıkmaya başladı. "Manisa pazarına götürülsün.", "İki aşçı ortaklaşa alır bunu.", "Kör müsün be, ayağıma bastın.", "Arkamda gözüm mü var?", "Balta yok mu? Baltayla dörde bölüp paylaşalım.", "Baltayla olmaz.", "Neden?", "Lahana baltayla kesilir mi hiç.", "Selim yesin bunu."

– Akıl istemedik sizden, dedi Selim.

– Açılın be, hiç mi lahana görmediniz? diye bir ses geldi gerilerden, kalabalık dalgalandı. Saklısı gizlisi olmayan, her şeyi herkesin yüzüne karşı söyleyen, eski güreşçilerden, bütün güçlü erkekler gibi yüreği temiz Taşçının Akif kalabalığı yara yara geldi, arabanın yanında durdu.

– İki buçuk lira vereyim de geçerken eve indir bunu, dedi.

– Az verdin, dedi Selim.

– Üç olsun.

– Çık daha, çık.

– Dibine etmişsindir, insan yemez bunu. İneğe vericem ben.

Selim çok kızdı. Başka biri olsaydı arabadan atlardı. Öfkesini oğlundan aldı.

– Ne duruyon be, çek şu arabayı bahçeye! diye bağırdı.

Oğlan dizginleri çekip "deee" dedi katıra.

– Açılın komşular.

Katır ağır ağır yürüdü. Gülüşmeler, sesler geliyordu arkadan.

– Gidi reziller, dedi Selim.

Az sonra birkaç çocuk kaldı arabayı izleyen. Alandaki kalabalık dağıldı.

Bahçeye varınca, evin yanında durdular. Oğlan katırın koşumlarını çıkardı, sundurmanın duvarına astı. Hayvanı ahıra çekip bağladı. Selim arabadan inmiş lahanaya bakıyordu. Kucağına aldı, ahıra girdi. "Turfanda lahana yiyeceksin rezil, nasip seninmiş" dedi; lahanayı katırın yemliğine attı.

Korkut uyandı. Düşünde, Sarıbaş'ın sırtında, sallana sallana giderken birden düşmüştü. Karanlıktı. "Ne çok uyumuşum," diye düşündü. Gerinmek istedi, kıpırdayamadı. Kolları, bacakları uyuşmuş gibiydi. Telaşla Sarıbaş'a bağırdı, sesi çıkmadı. Güçlkle soluk alıyordu. Nerede olabilirdi? O yatak gibi yaprakların üstüne uzanmış, gözlerini kapamış, bir süre Sarıbaş'ın anlattığı çoban Sülo ile peri kızını dinlemişti. Sonrasını bilmiyordu. Soluğunu tutup dinledi. Belli belirsiz bir kütürtü geliyordu kulağına. Derken sallandı.

Katır, ağzından sular akıtarak kütür kütür yiyordu lahanayı. Aç gözlü bir katırdı. Başını her uzatışında koca koca parçalar koparıyordu lahanadan; yarısını yere düşürüyordu. Gene uzattı başını, ama uzatmasıyla çekmesi bir oldu: İki insan eli çıkmıştı lahanadan. Ürküp başını kaldırıncaya yuların ipini koparmış, ahırın köşesine kaçmıştı. Korkut kollarıyla zorladı, tepindi, sargısını yırttı; doğrulup kalktı. Lahanayı tanıdı. Yemliğin kütüğüne tutunup yere atladı, sendeledi. Kollarını, bacaklarını oynattı. Köşedeki katıra sordu,

— Sarıbaş'ı gördün mü?

Katır bön bön bakıyordu. Korkut ahırdan çıktı, kapıyı kapadı. Karşıda, ilerdeki lahana kesliğini tanıyınca oraya doğru koştu. Toprak ıslaktı ama günlük güneşlikti her yer. Sarıbaş yoktu orada. Uzaklara, tepelere baktı; "Sarıbaaaş!" diye bağırdı. Dinledi. Toprak, bitkiler, ağaçlar sessizdi, durgundu. Kimseler yoktu ortalıkta. Korkut ürperdi, Filiz'i düşündü o zaman. Yola atlayıp köye doğru koştu.

Köye girerken yavaşladı. Sokakta oynayan çocukların yanından geçerken biri "ööö!" dedi. Ötekiler de "ööö!" dediler. Korkut seslenmedi. Alana dönerken nalbant Yetim'in geveze köpeği havlayarak arkasından geldi bir süre. Korkut dönüp bakmadı bile. Yeryüzünde hiçbir köpek onu korkutamazdı artık.

Alanı biliyordu, İzmir'den gelirken geçmişlerdi buradan. Önlerinden geçerken köylüler bu sarı kazak-

lı, pantolonu kalçalarına düşmüş yabancı oğlana bakıyorlardı. Kimseye sormadı; caminin ötesindeki sokağa saptı. İlerde, koca kapının önünde Sarıbaş yoktu. Köşeyi dönüp Yusuf'un sokak kapısını açtı, avluya girdi.

Tam o sıra Oğuz saatine baktı.

— Gidelim artık, dedi. Kalktılar. Filiz kapıya doğru yürüdü.

— Korkut nerede kaldı?

— Buradayım, dedi Korkut.

Kapıyı açıp odaya girdi, Filiz'in bacaklarına sarıldı. Filiz eğilip saçlarını okşadı, kazağını pantolonunu düzeltti.

— Ayakkapların çamurlu. Ne oldu? Neredeydin sen? diye sordu.

— Dışardaydım, dedi Korkut. Anlatmadı.

CEREN'E MASAL

Çok eskiden, Ankara'ya çağrıldığı zamanlarda, bir gün Yusuf, adını bilmediği bir yokuşu inip kadınlara oy hakkı tanınmasını Meclis'e ilk öneren adamın adı verilmiş caddedeki büyük yapılardan birine doğru yürüdü. İki kanatlı kocaman camlı demir kapının bir karnadını güçlkle itip içeri girdi. Niyeti, o zamanlar bu yapının dördüncü katında bir dairede oturan arkadaşı Fred'i, karısı Tözün'ü, beş yaşındaki kızları Ceren'i görmektir. Karşıda asansör vardı; ama Yusuf'un araçlara, özellikle asansörlere güveni yoktu. Bu yüzden dört katın merdivenlerini tırmanıp, on numaralı dairenin kapısı önünde durduğunda soluk soluğaydı. "Neden arkadaşlarım hep dördüncü, beşinci katta ya da çatı katında otururlar acaba," diye düşündü, zilin düğmesine parmağını bastı; ama zil sesi duymadı. Bir daha bastı; zil çalmıyordu. Araçlara güvenilmeyeceğinin ufak bir kanıtıydı bu da.

Elinin tersiyle kapıya birkaç kez vurdu. İçerden sesler geliyordu. Kapıyı açan Ceren'di. "Yusuf abi!" diye bağırdı. "Esmer güzelim benim," deyip kızın yanaklarını öperken Fred'le Tözün göründüler. Salona oturuldu.

Her gelişinde koyu kırmızı sedirin sağ kıyısına otururdu Yusuf, yanına Ceren gelirdi. Köyden kent-

ten, satrançtan konuşuldu. Arada kahve içildi. Ceren şeker getirdi. Ama sıkıldığı belliydi. Sokuldu, "Yusuf abi, masal anlat bana," dedi.

"Şimdi olmaz," dedi babası. "Rahat dursana," dedi anası. Ama Yusuf çok özlemişti Ceren'i. Sordu: "Nasıl doğduğumu anlatayım mı?" "Anlat," dedi Ceren. Yusuf önce öksürdü, sonra anlattı:

"Deve deveyken, sinek sinekken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallarken, anam beni doğuracaktı. 'Sancım tuttu sana, koş ebeyi çağır,' dedi. Fırladım kalktım; babam huysuzluk ediyordu ama, kim dinler babamı, doğmak istiyordum ben. Ebenin evine koştum; kapıyı çaldım. 'Kim o' dedi bir ses. 'Ebanım, bize gidecez, anam beni doğuracak' dedim. 'Ebe evde yok, gökyüzüne gitti çocuk doğurtmaya' dedi aynı ses. Durulacak zaman mı, koştum eve.

Bizim boz eşeğe atladım, düştük yola. Arkama baktım, bir arpa boyu yol gitmişiz. 'Hadi yavrum, hadi kızım' dedikçe nazlanır. Cebimden çuvaldızı çıkarıp dürttüm; bir tırısta vardık gökyüzünün altına. Bir de baktım ne göreyim, merdiveni yukarı çekmişler. Elimi cebime attım bir kabak çekirdeği çıkardım, oracığa ekтім. Kabak çıktı, başladı büyümeye, büyüdü de büyüdü, ucu vardı gökyüzüne. Eşeği köküne bağladım, yapraklarına basa basa gökyüzüne çıktım.

'Hayrola' dedi ak sakallı biri. 'Ebeyi arıyorum, çocuk doğurtmaya gelmiş yeryüzünden!' 'Bak şurada' dedi; baktım ebe geliyor. 'Aman ebanım çabuk, anam beni doğuracak' dedim. Kabağın olduğu yere geldik, ne görelim; eşek kabağı yemiş. 'Eyvah,' dedi ebe. 'Korkma' dedim; cebimden bir yumak sicim çıkardım, yeryüzüne sarkıttım; erişmedi. 'Eyvah' dedi ebe. 'Korkma' dedim; sicimi kopardım düğümledim, kopardım düğümledim, kopardım düğümledim... Aşağıya sarkıttım, arttı bile. Düğümlere basa basa yeryüzüne indik; eşeğe bindik; eve geldik. Anam beni doğurdu."

“Çok kısaymış,” dedi Ceren.

“Dur bakalım, yeni doğduk daha. Doğmak için böylesine telâşlanmıştım ya, büyümek için hiç acele etmiyordum. Rahatım beyde yoktu: Mama elden, süt memeden. Anamın kucağından ninemin kucağına. On yaşımda hâlâ çışımı söylemiyordum. On beşimde emeklemeye, yirmi yaşımda düşe kalka yürümeye başladım. Buncacık oğlu yürümeye kalkınca, anam, nazar değmesin diye göğsüme mavi boncuk taktı. Gene o sıralar konuşmaya başladım. Bir gün anam beni kucağına alıp birkaç komşu kadınla birlikte bir sebze bahçesine gezmeye götürdü. Taze bakla yedik orada. Eve döndüğümüzde babam 'Nereye gittin bugün oğlum?' diye sordu. 'Uzak uzak happa, çok çok bakla' dedim. Anam, ağzı kulaklarında, 'Büyüyünce şair olacak oğlum' dedi.

Konuşmaya razı olmak yüzünden uğradığım zararların ilki, memeden kesilmek oldu. Anam memelerini tava karasıyla boyamış, 'Bak öcü!' dedi. Yutmadım bunu; bağırdım, ağladım ama bir yararı olmadı; o günden sonra bir daha memelerini emzirmede. Otuz yaşımda sünnet oldum. Sünnetçi de benim yaşımdaydı ama alıklık edip büyümüştü.

Kırk yaşında bir gün sokakta kayboldum. Öğle sonuydu; anamla ninem önde, ben arkalarında bir yakınımızı görmeye gidiyorduk. Ben oyun olsun diye gözlerimi anamın ayaklarına dikmiş yürüyordum. Uzun süre yürüdük; birçok sokaktan geçtik. Anamın ayakları bir kapının önünde durdu. Başımı kaldırdım, anam değildi. Anlaşılan bir ara daldırıp başka bir kadının ayaklarına bakmaya başlamıştım. Genç, güzel bir kadındı bu. 'Koca bebek, niye düştün ardıma?' dedi. 'Anamın ayaklarına bakıyordum' dedim. Güldü; anamın adını sordu. Söyledim; kendi adımı da söyledim. 'Eviniz nerde, biliyor musun?' Bilmiyordum; bütün sokaklar birbirine benziyordu. 'Ne yapacaksın

şimdi?' Bilmiyordum; sokaklarda koşup ağlayacaktım herhalde. Kapıyı açtı, 'Gel benimle,' dedi.

İçeri girdik. Sofada çarşafını çıkardı. Geniş bir odaya girdik; süslü minderler vardı. Birine oturduk. 'Sen kimsin?' diye sordum. 'Padişahın boşadığı karısıyım ben' dedi. 'Ne işin var bu kasabada?' 'Gürültüden kaçtım.' Saçlarımı, çenemi okşadı: kucağına aldı beni. Sokuldum, sarıldım. 'Demek kayboldun sen koca bebek' dedi. 'Evet' dedim. Yumuşaktı, sıcaktı kucağı; çok rahattım. Kaybolduğumu unutmuştum.

Nice sonra sokaktan tellâlin sesi geldi: 'Ey ahali! Kırk yaşında bir çocuk kayboldu. Gören, bulan varsa...' Kadın doğruldu, 'Seni arıyorlar' dedi. 'Çok iyi burası' dedim. 'Olmaz' dedi. Ayağa kaldırdı beni; üstümü başımı düzeltti. Elimden tutup kapıya götürdü. 'Söyle ona' dedi.

Sokağa çıkıp az ilerde bağırان tellâlin yanına gittim. 'Burdayım ben' dedim. Kocaman bir tellâldı bu; sırtında kamburu vardı. Kaldırıp kamburunun üstüne oturttu beni. Sallana sallana giderken uyumuşum; anamın sesiyle uyandım. 'İğneli fıçıya koydular oğlum' diye bağırıyordu içerden. Konu komşu kapımızın önünde toplanmış. 'Bulundu, bulundu' dediler. Nedenise herkes sevindi bulunduğuma.

Ertesi gün gene kaybolmak istiyordum. Evden çıktım; sokaklarda padişahın boşadığı karısının evini soruyordum. Kimse bilmiyordu. Yaşlı bir adam 'Yanlışlık var bunda; padişahlar karı boşamaz' dedi. Öğleyin bulundum.

Sık sık kayboluyordum artık. Belki bu yüzden belki de beşiğini sallarken huysuzluk ettikçe kulaklarımı çekmemin öcünü almak için, babam okula verdi beni. Yıllarca sürdü bu. Hiç hoşlanmıyordum; arkadaşlarla itişip kakışmak, öğretmenleri dinlemek yüzünden elimde olmadan büyüyordum. Konuşmam yetmiyormuş gibi düşünmeye de başladım. En kötüsü buydu. Çoğu insanlar gibi düşünmeden konuşsaydım

kimse bir şey demeyecekti; ama ben düşündüğümü söylemeye kalktım. Yukarıya bildirildi; başöğretmen beni getirtip ağzıma acı biber sürdü. 'Böyle gidersen beynine de biber sürülür' dedi.

Ertesi gün okuldan kaçıp başka bir kente gittim. Altmışına merdiven dayamış koskoca bir delikanlıydım artık, ekmeğimi taştan çıkarırdım. Çeşitli işlerde çalıştım. Üç kâğıtçılık yaptım, göz boyadım, tere sattım. Sonra bir cambaz topluluğuna katıldım; soytarılıktan başlayıp tel cambazlığına çıktım. Kentten kente geziyorduk. Tel cambazlığındaki başarıım övülüyordu; tel altında, sırsız, başaşağı yürüyen ilk cambaz olduğum söylendi. Denge uzmanlığı yapmamı istediler; kabul etmedim.

Avcılığa merak sardırmıştım o sıralar. Tüfek elimde kırlarda, ormanlarda gezer, tavşan, keklik avlardım. Çoğu zaman yalnızdım. Bir gün gezerken önümdeki ağaçlardan birinde bir yaban güvercini gördüm. Tüfeğimi kaldırdım. 'Vurma, haberciyim ben' dedi. 'Ne habercisi?' 'Alaca cereni duydun mu?' 'Duydum.' 'O gönderdi beni. Keklik vurması değil, gelsin de beni vursun diyor.' 'Nerede şimdi?' 'Şu yanda, iki günlük yolda. 'Hadi git, geleceğimi söyle.' Yaban güvercini uçup gitti.

Yola düştüm; gündüzleri yürüdüm, geceleri yat-tım. İki günün sonunda bir orman kıyısında gördüm; beş on karacalık bir sürekten ayrılıp koştu Alaca ceren, uzakta durdu, baktı. Gözleri padişahın boşadığı kadının gözlerinden de güzeldi. Tüfeği sıkın elim titredi. Karacalar ormana giriyordu. 'Yakınıma gel' dedim. Başını salladı. Elimdeki tüfeği bir ağacın gövdesine vurup parçaladım, ona doğru yürüdüm. Sıçrayıp geriledi. 'Bir kötülük edemem sana, yakınıma gel' dedim. 'İnsan oğlusun, güvenemem' dedi.

Günlerce uğraştım; yaklaşılamıyordum. Karanlıkta sürüne sürüne sokulurdum; kokumu alır kaçardı. Güneşte, yağmurda, sıcakta, soğukta hep ardındaydım.

Çoğu zaman ötekilerle birlikte olurdu; koklaşırdı onlarla. Karacalar varlığıma alışmışlardı; beni uzaktan görünce ormana kaçmıyorlardı artık. Kimi geceler başımı yukarıya kaldırıp, 'Karaca olmak istiyorum' diye bağıırdım sık sık. Olur da duyururdum sesimi yukarıya. Söylendiğine göre yeryüzünden yükselen yakınmalar, istekler, yakarmalar büyük bir gürültüyle vururmuş yukarıya; ulu varlığın eli kulağında habercileri bu gürültüde tek tek insan seslerini ayıramamış.

Ama bir gece sabaha karşı biraz hafifleyen gürültüde uyanık bir haberci benim sesimi duymuş, 'Pişman olmayasın sonra' diye bir ses geldi yukardan. 'Olmam' dedim. Haberci koşup ulu varlığın katına çıkmış. 'Efendimiz kullarınızdan biri karaca olmak istiyor' demiş. 'Neden istiyor bunu?' 'Alaca cerene tutulmuş. 'Sor bakalım, sonra pişman olmasın.' 'Sordum efendimiz, olmam diyor.' 'Kimmiş bu kulum?' 'Çocukluğunda kaşını eşekarısı sokunca acıya dayanamayıp ölmek isteyen kulunuz.' 'Daha çocukluktan kurtulmamış desene. Git söyle, olmaz öyle şey.'

Haberci yukardan bunları anlatınca üzıldüm, ama umudum kırılmadı. Yardımsız, kendim deneyecektim.

O günden sonra emekleyerek dolaşıyordum. Çoktandır onun yediğı otları, yaban yemişlerini yiyordum, ama artık ağızımla koparıyordum bunları. Toprağı yakından duyuyordum; ellerim, dizlerim alışıyor-du. Uslu bir hayvan gibiydim. Gittikçe daha yakınlara geliyordu Alaca ceren; güveni artıyordu.

Sonunda bir gün yanıma gelip durdu. Ağır ağır doğruldum. Başını uzattı. Sarıldım, gözlerini öptüm; sonra iki elimle boynunu sıkıp öldürdüm. Toprağı düştü. Arkama bakmadan ayrıldım oradan. Gündüzleri yürüdüm, geceleri yattım.

Üç günün sonunda doğduğum kasabaya vardım. Ninem, babam, anam ölmüşler; komşular beni unutmuş. Yıllardır eski evimizdeyim. Bütün gün güneş altında oturup bitkilere, hayvanlara, insanlara tanıklık ediyorum. Ama bir süredir canım sıkılıyor; yakında yeniden soytarılığa başlayacağım sanıyorum.”

Ona göre, sahte değerlerin
yaygın olduğu bir toplumda gülünç
olmayan tek şey sevgiydi.

Ekmek Elden Süt Memeden

öykü kitabı için Yusuf Atılgan
şunları söylüyor: “1970 yılı güzünde
yazılmış bu iki masal, çocukları olduğu
kadar, büyükleri de ilgilendirir
sanırım. İkisinde de ninemin anlattığı
masalların öğelerinden yararlandım.”

ISBN 975-363-100-6

TENA

TÜRKİYE ÇÖL OLMASIN!

(0212) 281 10 27

